

fauna

cena: 35 Kč / 39 Sk

4771211538002

KUDLANKY - II. část

O naší kudlance

• Samec kráice po dospělostním svleku a nymfa - CHKO Bukovské vrchy.

Kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*) Linné 1758

Přestože je velmi známým druhem hmyzu, z laické veřejnosti se s ní setkal jen málokdo. Mimo to, že má velmi dobré maskování a odhalit ji dokáže často jen „cvičené oko“, má na území našeho státu nesouvislé rozšíření. Vyskytuje se jen v nejteplejších oblastech jižní Moravy. U nás se s ní můžeme setkat například v CHKO Pálava nebo NPP Váte písky a v několika dalších lokalitách v tomto kraji. V poslední době však bývá nalézána i severněji. Jedná se sice o lokální nálezy, u nichž se nepředpokládá výskyt stabilnější populace, lokality však přesto úmyslně nebudu uvádět. Typická je pro výše uvedené oblasti. Na Slovensku je tento druh hojnější a vyskytuje se téměř všude mimo horské oblasti. Z globálního hlediska se tento druh vyskytuje v Evropě od Portugalska na západě, pokračuje přes Španělsko, jižní Francii a Apenninský poloostrov, ve střední Evropě přes Rakousko, Českou republiku, Slovensko, Maďarsko až na Balkán (včetně středomoř-

ských ostrovů - Sicilie, Krk, Kréta) až po Turecko na východě. Její výskyt pokračuje do dálne Asie až po Japonsko. Původní je také v Africe. Zavlečena byla do Austrálie a USA. Na tomto obrovském areálu vytváří několik subspecií. V Evropě je severní hranice jejího výskytu v Polsku, Horní tok Visly.

Typickým biotopem tohoto druhu jsou nejrůznější kopcovité terény, jižní silně exponované svahy spíše s řidší vegetací a dostatkem vhodné potravy. Často jsem se s ní však setkal i v okolí městských aglomerací, v zahradách, na železničních náspech, v teplých údolích kolem řek i na intenzivně obhospodařovaných (sečených, a jinak zemědělsky využívaných) plochach - pastvinách, vinicích apod. Jejich hojný výskyt na čerstvě posečeném „anglickém“ travníku mě mile překvapil (východní Slovensko 357 m n. m.). Nadmořská výška není pro kudlanky limitujícím faktorem výskytu. Ve střední Evropě se ale vyskytuje především v nižinách. Vyhýbá se však trvale zamokřeným a lužním oblastem a husté a souvisle zalesněným lokalitám.

• Lokalita *M. religiosa*; Srbsko, Banát; 67 m. n. m.

• Srbsko - blízko černohorské hranice, 650 m. n. m.

Vzhledem ke specifickým podmírkám některých lokalit je velmi častý výskyt kudlanky společně s některými dalšími vzácnými druhy naší fauny, které mají podobné ekologické nároky. Z bezobratlých to bývá například kobylka sága (*Saga pedo*), ale i jiný teplomilný hmyz a pavouci, z obratlovců vzácné druhy plazů – ještěrky *L. viridis*, *P. muralis*, užovka *Z. longissimus* a jiné. (Kováčovské kopce, východní Slovensko.)

Z hlediska morfologie se jedná o typický druh podčeledi *Mantinae*. Dospělá samička (*M. religiosa*) měří zhruba 60–80 mm, samečci okolo 45–70 mm. Pohlavní dimorfismus je patrný především podle mohutnější tělesné konstituce samic, jak je tomu ostatně u většiny kudlanek. Samec má také delší tykadla než samička.

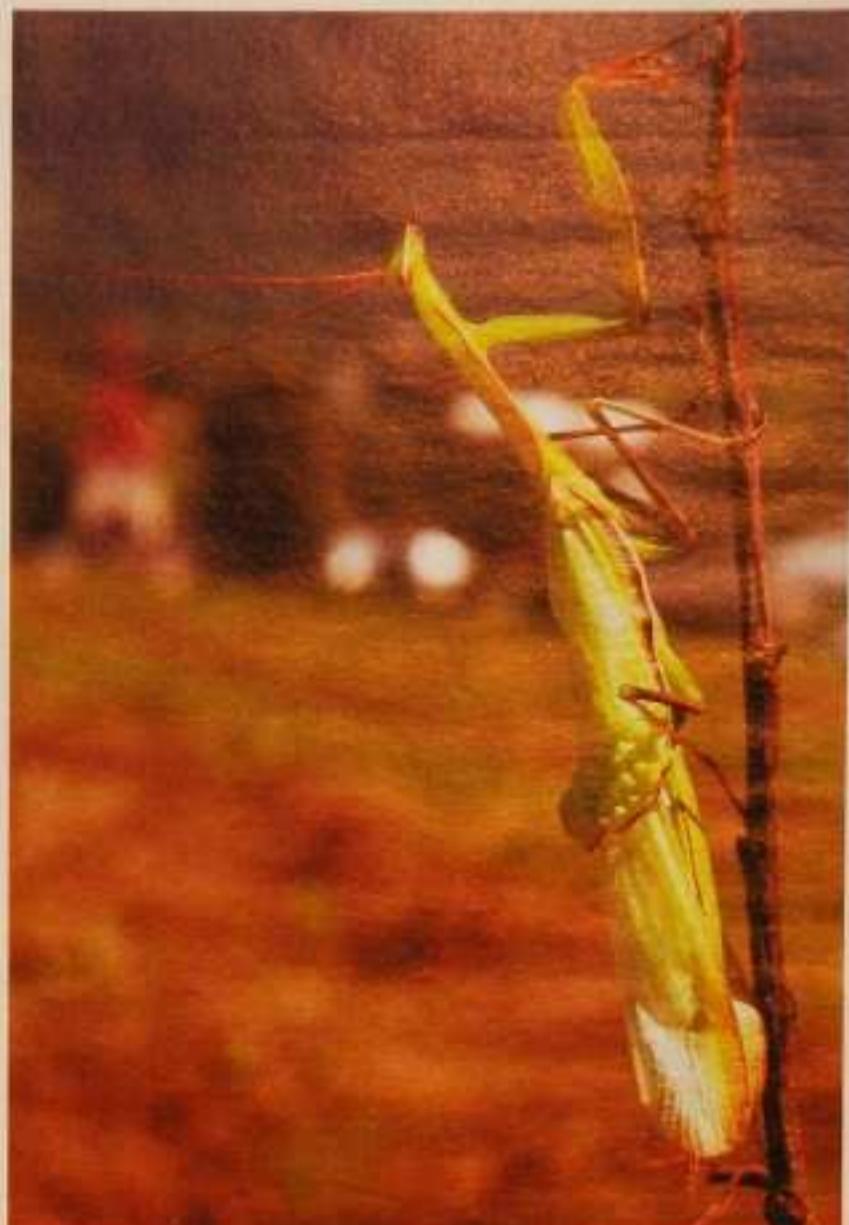
Zbarvení je většinou jasně zelené, obvyklý je bílý pásek, který je lemovaný fialovým nebo červeným táhnoucím se po celé délce těla; po stranách hlavy částečně i přes oko, na hlavohrudi i na křídlech (u nymf na abdomenu). Různé odstíny zelené barvy mohou někdy zvolna přecházet ve žlutou až okrovou nebo dokonce šedou. Zbarvení je částečně dáno podmínkami prostředí, ve kterém se kudlanka dlouhodobě nachází. Na vnitřní straně stehen se nachází bílá černě olemovaná skvrna a několik krémových teček. Tyto skvrny mají patrné význam při obraně, kdy kudlanka roztáhne přední lapavé končetiny, zvedne hlavohrud, rozvěže čelisti a staví se proti narušiteli. Přitom roztahuje křídla, o která tře abdomenem, čímž vydává sycivý zvuk. Kudlanka při tom působí jako větší a nebezpečnější zvíře. Konce předních lapavých končetin a jejich chodidla (tarsy) jsou často oranžově až červenavě zbarveny. Ostatní končetiny jsou fialově zbarvené, s hráškově zelenými kloubami. Tykadla samců bývají také červená.

• Okolí Prespanského jezera, Makedonie, 855 m. n. m.

• NP Galicica, Makedonie, 1400 m. n. m.

• Sameček kudlanky nábožně těsně po svaleku, jsou patrná napínající se křídla (CHKO Bukovské vrchy, SR).

Vzhledem k tomu, že tento druh obývá i mírné pásmo, musel vyvinout strategii, jak přežít zimu. Kudlanky u nás dospívají nejen podle podmínek v daném roce, ale také podle podmínek na jednotlivých lokalitách (rozdílná nadmořská výška, teplota, vlhkost, množství potravy atd.). Asi od poloviny srpna se v průběhu následujících 14 dní páří. Samečci v tomto období aktivně vyhledávají samičky. Samečci této kudlanek poměrně dobře létají, samičky jsou o něco těžkopádnější. Samičky po páření, obvykle od začátku září až do podzimu, kladou vajíčka do pěnových pouzder (oték), které ukryvají do spletí travin, pod uvolněné kameny, na kere, apod. Často můžeme ootéky nalézt na větvičkách osamoce-

• CHKO Bukovské vrchy, 357 m. n. m.

• Zelené zbarvené samice - CHKO Buhovské vrchy.

ně rostoucích kůř v lokalitách kudlank. V tomto stavu vajíčka, kterých bývá až několik stovek, pěstují zimu. Mladé nymfy se v našich podmínkách líhnu přibližně na přelomu května a června, vše opět závisí na klimatických poznárcích daného roku a oblasti. Ihned po vylíhnutí se rozepečou po okolí. Mladé nymfy většiny kudlank jsou schopny se polohybovat poměrně rychle. Jejich první potravou bývají často můstci, kterých je v tu dobu obvyklé dost i jiný drobný hmyz. Při dostatek potravy mladé zimní rychle rostou a velikou se. Počet ekdisy je různý podle pohlaví. Zpočátku živou jsou zbarveny šedě až hnědavě, někdy jsou nazeleno. Po několika prvních svátcích ziskují zelené nebo žlutavé zbarvení. Nymfy jsou doslova nemasyne, musí ji totiž během krátkého časového období dospít, reprodukovat a zajistit pokračení svého druhu. Občas patří mezi kořist tohoto druhu, podobně jako u jiných kudlank, mladé nymfy stejněho druhu, někdy však také stejně velké. Potkají-li se však dvě kudlanky stejného pohlaví, snad se obrovské jedna druhou zastřasí vše popsaným obecným chováním. Mezi nejčastěji potravnou nymf i imag kudlank patří srancata (Astrida) a kudelky (Eosistera).

které s nimi sdílí biotop. Živí se však také mouchami a jiným dvoukřídlým hmyzem (Diptera), na který číhají na květech mísíkovitých (Apiaceae) rostlin. Bez problémů lapají rovněž vosy, včely, pavouky, housenky a larvy jiného hmyzu i mouchy. Vyloňují se pouze plodnice, patrně kvůli jejich obrannému zápachu. Dospělá vrásčatá samička je schopna ulovit i drobné obraťovce, například mláďata ještěrky (*L. agilis*, *P. muralis* a *L. vivipara*) nebo první metamorfizované žabky (nebo rozmíšku zelenou *Hyla arborea*). Samy kudlanky se však nezdoryvají všem jejich ochranným mechanismům stejně kritici jiných predátorů. Loví je nejrůznější ptáci (převážně Passeriformes) jako například tukyň (*Lanius collurio*) nebo straka (*Pica pica*), věsi bloudci a hmyzožravci, ještěrky a žaby, když se počasně ženouc zase obrací. Našou však neprincipiální mezi hmyzem - myndy jsou častou kořistí nejrůznějších pavouků, kobylek nebo dravých plodnic.

Kudlanky tráví většinu času nebožně ukryty ve vegetaci. Poučně často jsou je však nalezeni i v terénech temně bez vegetace, kde se využívají na slunci a při výrušení se rychle, ale jen na krátkou vzdálenost, rozutekly do okolí. V případě dalšího procházení převiditelně typická obranná gesta s rotujícími knofly.

Kudlanka národní je v České republice i na Slovensku chráněna jako ohrožený druh entomofauny. Přesto se stává často objektem pro pozorování u amatérských entomologů zejména z řad mládeže. Proto zde v krátkosti popis jeji základní počádkovky. Chov tohoto druhu není až tak náročný, jako nadříď jinu postavuje při libov nebo skleněná láhev vybavena větráčkou, substrát není rozhodující. Teplo je postačují pokojová, dobré však je, méně možnost se někde vylíhat. Počrnu je nejlepší přirozená a co nepestřejší (smrkový hmyz). Ozechy je vhodné mechat převimovat například na balkóně ve sklenici nebo i v ledničce. Jako počrnu můžou využít vhodné mísnice, přimíšají i jiný hmyz vhodné velikosti. Při vylíhání je nutná vyšší vlhkost. K patření lze připooutat imago starší alespoň deset dní od posledního vylíhaní. S párem obvykle nebývají problémy, sexuální kanibalismus je u tohoto druhu poučně běžný. Dospělé samice v zajet mohou žít značně dlouho a mohou vytvořit i deset oocák. Sděl jednotlivců nepova-

• Dospělá samice se žlutohnědým zbarvením - Chvalšiny.

žuji za obrožení jednotlivých populací kudlanky. Rozhodně jsou větším problémem antropogenní zásahy do lokalit výskytu naší vzácné entomofauny. Kudlanka, třebaže nemá přímý hospodářský význam, je důležitým predátorem entomofauny stepních stanovišť a také pro svoji jedinečnost v našich zeměpisných šírkách si zaslouží ochranu jejich přirozených stanovišť.

Závěrem bych chtěl poděkovat svému kolegovi a kamaradovi Danieli Jablonskému za poskytnutí fotografii kudlanek na božích a lokalit jejich výskytu.

Použitá literatura:

Obenberger Jan Dr. (1995): Entomologie II, XII Řád Mantodea - Kudlanky

text: Martin Donáš,
foto: Daniel Jablonski

• Nymfa *M. religiosa* krátce před posledním svíkem.

Alligatora amerického (alligator mississippiensis), dalekohledy různého (crocodilia niloticus). Nabídka: Tel.: 732 436 750.

Elaphe guttata zelený - mladou samičku Tel.: 602 270 994, Kraj.S.

Kajmána tukus nebo brykového alebo 1 mola velkého. Za coru do 3000 Kč. Spěšná. Okr. Český Brod. Tel.: 732 436 750.

Kajmanku supu (microtremys temminckii). Nabídka: Tel.: 732 436 750.

Korálovky, netypicky, nebo odlišně zbarvená mláďata. Tel.: 257 721 482, Kraj.S.

Odhovy terarijních zvířat: - mláďata i dospělá zvířata. Platí stále. Nabídka na: Tel.: 777 808 785.

Užovky rodu *Thamnophis* pár, gekko vitatus, pár. Tel.: 774 138 809.

Ruzné:

Bukové stěpky vhodné do terarií 10L - 50 Kč. Prodám. Mohu doručit do HK. Bursa Aida. Tel.: 605 280 934.

Použité: 2 x terarium 160 x 100 x 50. Dále různé velikosti lepených terarií. Prodám. Tel.: 602 737 917.

Profi žárovkové komplety od firmy Python. Prodám. Nové i použité, dále prodám tepelné žárovky pro plazy, různé terárií s vybavením. Tel.: 777 285 912.

Sháním preparátora na hady a ještěry. Prosím ozvěte se. Předem díkuji. Okr. Český Brod Lhoty. Tel.: 732 436 750.

Živé krmné ovcídky G. beracaudatus a G. asellus. Zastímní potou a vlnkem. Značková kvalita Tetra. www.tetra.eu, www.swab.cz/tetra. Tel.: 604 505 464, Kraj.S.

Výstavy:

Fauna Hobby Brno - střední ročník terarijních trhů v Brně bude v nových prostorách, a to v Kongresovém halu na výstavbě. První akce se koná v neděli 21. 1. 07 od 8:00 - 13:00 hod. Další akce: 18.2., 25.3., 15.4., 20.5., 17.6., 28.8., 16.9., 14.10., 25.11., 16.12. 2007, info na tel. Tel.: 608 444 652, 777 801 185, Kraj.B.

03

OKRASNÉ PTACTVO

Prodám:

0,1 rosela rubino žlutou, RBC, na rubino, skořice bílé, pap. zpěvavý žlutou, modré, skořice opálín.

Koupím rost. červ. straka. Okr. Vyškov. Tel.: 728 712 223, Kraj.B.

0,2 alex. čínský, 0,0 rost. penant při., 1,0 rost. žlutobílá, 2,0 rost. pestrá. Vše rok 07. Chovné 1,0 lumen, 0,1 subro. Tel.: 774 277 266.

0,6 penant modrý, 2,0 žlutobílá na žluté a žlutobílé, 0,7, 1,2 modrá skořice. Tel.: 067 443 1,07, rost. žlutino, 1,0 penant žlutobílá na žlutou a žlutobílé, 0,6, 0,1 žlutobílá skořice. Skořice na žluté a žlutobílé, 0,6, 0,1 žlutobílá a 0,6. Vyměnit za hnedané. Koupím: 2,1 penant žlutobílá, 0,2 žlutá, 0,2 žlutobílá 1,07, žerbenkovitá 1,06. Tel.: 461 613 402, Kraj.S.

0,1 berneška velká letňák, 1,1 berneška mandarinská letňák, a páry základní. Chlumec n. Č. Tel.: 602 247 966.

1,0 amaz. surinamský chovny samec, 171. Libochovice. Tel.: 607 129 848.

1,0 pap. konžský, řen 06, endoskopie, kroužek. Bezv. oček. Přední vyměnit za pap. senegalské nebo hnědohlavé. Tel.: 607 663 679.

1,0 pap. královský královský, přední vyměnit za neprůzumné 1,1 pap. žerbenkovitá nebo 2,0 alex. malé modré. Okres Havlíčkův Brod. Tel.: 723 705 386, Kraj.S.

1,0 penant zl. skořice kr. 05 a 0,1 červ. Mládečka kr. 04. Chovny pár. Tel.: 731 184 542.

1,1 alex. rudohlavý, chovny pár. Tel.: 724 817 517, Kraj.S.

1,1 amaz. žulobílá, automata. Snaží žlutobílé, koží. Levně 10000 Kč. Červenokrásil, horská, bar. 0,1 žlutobílá žlutá, hor. Horská a červenokrásil 1 x 06. Michálka, Nitrianske 148. Tel.: 344 222 659, Kraj.S.

1,1 barnard žlutá, 2 lety, 1,1 penant straka 07. Tel.: 606 715 947.

1,1 inka kak, 1,07, amazoňan kubánský chovny 1,1 pap. žerbenkovitá skořice a žluté, pap. kamenný a žlutý, žlutobílá kámo opál. Tel.: 519 517 151, 606 533 810, Kraj.S.

1,1 pap. alexandrin při., 2,1 rozela rubino, 2,2 pap. zpěvavý žlutý a žlutý a bílohlavý. Vše kroužková rok 07. Tel.: 604 899 161, Kraj.S.

1,1 pap. královské 5 x 4 roky. Hlásím Bohuška Benáka z okolí Chomutova, vedoucího prádelny byt 42. Kdo ho má a žádá. Díkuji Mira H. Sokolov. Tel.: 732 984 781, Kraj.S.

1,1 pap. nádherný + odchov 2006 a 0,2 2007. Tel.: 605 464 824, Kraj.P.

1,1 pap. sedokřídly přirodní, 1,1 pap. sedokřídly modré x plavý modré, 2,2 želobobíla přirodní a 3 ks mladých, 2,0 am. guidové přirodní Praha. Tel.: 720 663 358, Kraj.A.

1,1 penant červ.; 1,1 rozela pestrá, 1,0 žerbenky, 0,1 skořice žluté i rubino a žlutou a žlutou. Kovářov. Ceny 3000 Kč a 1600 Kč. Dohoda možná. Fala Jablonec n. N. Tel.: 723 384 940, Kraj.L.

1,1 rosela žulobílá, 1,0 modrá 06, 0,1 rosela žulobílá žluté, na modrou 06. Cenu 12000 Kč za par. Tel.: 602 972 391, Kraj.P.

1,2 alexandr čínský, 1,1 pap. žerbenkovitá, ručně dokmenovaná, 1,0 pap. žerbenkovitá, 2,0 pap. nádherný, ag. Fischer. Vše rok 07. U ag. podobně i ch. par. Tel.: 605 334 667, Kraj.P.

11 kafedrálové kanáří i s oddhy. Tel.: 605 381 838.

11 postavové kanáří, severní holandská, žlutá a žlutobílá straky i odchov - ruční. Tel.: 605 381 838.

2,0 pap. rudohlavý, kroužek 2004 a 2006.

Neko 2004 vyměnit za letočí neprůzumné 1,1 žlutá, žlutobílá - kroužková. Tel.: 568 888 270, Kraj.J.

2,0 zako kongo, letočí ruč. dokmenová madura nepr. Okres a DNA, teké řas. Špíčk. klas. novou a s podst. a na kopeckách Trutnovsko. Tel.: 778 757 055, Kraj.H.

2,1 kakadu růžový, letočí. Tel.: 605 516 854, 583 238 391, Kraj.M.

2,2 alexandr ručobílá, žlutobílá + jejich oddhy. 1,1 alexandr žlutý, chovny. Alexandri mají různé mutace. Tel.: 603 774 262, Kraj.T.

3,1 amadina pruhovaná, 2,1 pásavnik zl. Leťovní oddhy. Tel.: 728 458 459 veber.

Adelaidy 1,1 rok 07, dalek. 1,1 barnard žlutavý veber. Tel.: 606 480 918, Kraj.J.

Adelaidy 2-3 07, penant modrý 50 07. Vyměnit za žerbenkovit. 1-0 2-3r. kroužek nebo žlutobílá 1-0 2-3r. kroužek. Po danode os. oběr nebo burza Př. UH. Volej v poslední veber. Plzeň. Tel.: 732 469 112, Kraj.M.

Adelaidy neprůzumné, rok 07, rosey žerbenky, žlutobílá modré a žlutobílé kr. 05. Vyměnit za žerbenkovit. 1-0 2-3r. kroužek nebo žlutobílá 1-0 2-3r. kroužek. Po danode os. oběr nebo burza Př. UH. Volej v poslední veber. Plzeň. Tel.: 732 469 112, Kraj.M.

Agapornis růžový opál, odchov 2007. Tel.: 603 829 654 315 624 413, Kraj.S.

Agapornis růžohrdly růžový rubino 2,2, žlutý rubino 2,1 a primozky přirodní. Vše rok 07. Tel.: 315 623 384, Kraj.S.

Agapornis růžohrdly opál, odchov 2007. Tel.: 603 829 654 315 624 413, Kraj.S.

Agapornis růžohrdly přirodní a žluté straky. Agapornis žlutý, růžové žerbenky. Tel.: 317 851 000 veber. Kraj.S.

Agapornis růžoviny, chovny hejno oca 20 páří, různé mutace. Cena za 1 koc 400 Kč. Pap. zpěvavé, žluté, přirodní, skořice, opál, austrošký modrý, žlutý. Podolníky. Tel.: 608 984 174, Kraj.S.

Agapornis želobobílá 2,3 r. 06, par. 3500 Kč. Tel.: 723 737 217, Kraj.S.

Agapornis řebřec, 6 ks zl, 2 ks žluté, 3 ks žluté, 1 ks žlutobílá. Vše 07. Tel.: 724 468 122, Kraj.B.

Agapornis želobobílá žlutý od více páří. Odchov 07. Vše kroužek. Tel.: 604 290 092, Kraj.S.

Agapornis želobobílá kr. 07, papoušek žerbenkovitý kr. 07, papoušek nadherný chovny par. Tel.: 724 410 405, Kraj.C.

Agapornis želobobílá želobobílá, penzenty, korely. Brno. Tel.: 603 236 525, Kraj.B.

Agapornis želobobílá želobobílá, malý pestřák, žlutobílá, pap. zpěvavé. Tel.: 721 022 278, 806 454 750, Kraj.C.

Agapornis želobobílá želobobílá, růžový. Cena 250 - 350 Kč. Vše kroužkováno od více páří. Posílám kurýrem. Tel.: 318 621 559, 728 679 521, Kraj.S.

Alex. čínský, letočí 4500 Kč. Okres Praha - východ. Tel.: 607 717 596, Kraj.S.

Alex. malé zelené a žluté, penant modrý, rosela žerbenky, korely, pap. želobobílá, andulky, kroužek 07, alex. žlutý 0,1 rok 02. Marek Lázar o. Č. Hory. Okr. Blansko. Tel.: 605 036 238.

Alex. male zelené žluté rok 07, korela, bělohlavá straka, rok 07. Pap. nadherný 0,1 2 kusy rok 06.

**PODÁVÁNÍ INZERÁTŮ
SMS ZPRÁVOU!**

Informace na straně 63.